

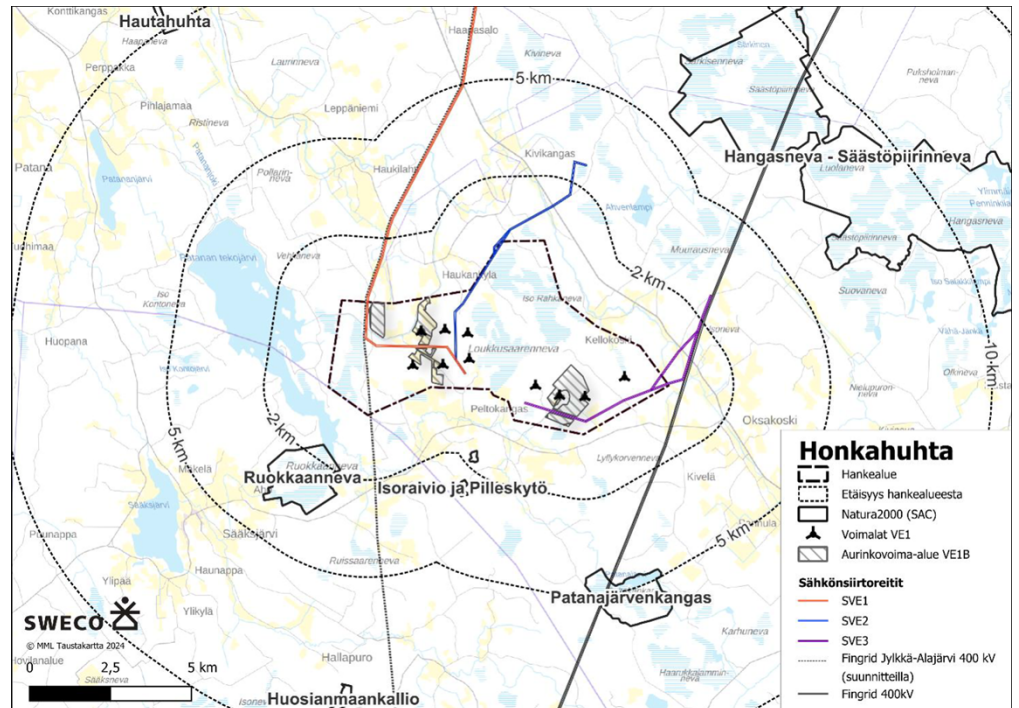
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Ympäristönsuojeluyksikkö

Viite: Lausuntopyyntö 11.3.2025

Luonnonsuojelulain 35 § 2 mom. mukainen lausunto Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista, Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahanke, Perho

Asian tausta

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt lausuntoa luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisista Natura-arvioinneista. Arvioinnit koskevat Perhon kuntaan suunniteltavan Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen vaikutuksia Ruokkaannevan (FI0800041, SAC), Hangasneva-Säästöpiirinnevan (FI1001010, SAC) ja Patanajärvenkankaan (FI1001003, SAC) Natura-alueisiin. Kuvassa 1. on esitetty hankealueen sijainti suhteessa lähimpiin Natura-alueisiin.

Kuva 1. Hankealue ja lähimmät Natura-alueet (Sweco 2024).

Perhon Tuuli Oy suunnittelee tuuli- ja aurinkovoimahanketta Keski-Pohjanmaalle, Perhon kunnan Honkahuhdan alueelle. Hankealueelle suunnitellaan enintään 10 uuden tuulivoimalan rakentamista (VE1 10 voimalaa ja VE2 8 voimalaa). Hankealueelle suunnitellaan myös aurinkovoima-alueita enintään noin 250 hehtaarin alueelle. Aurinkovoiman tuotantoalueita suunnitellaan käytöstä poistuville turvetuotantoalueille ja pelloille. Tuulivoimaloiden yksikköteho olisi enintään 14 MW. Voimaloiden napakorkeus enintään 230 m ja roottorin halkaisija enintään 230 m, kuitenkin siten, että kokonaiskorkeus, eli siiven ylin pyyhkäisykorkeus, on enintään 320 m. Aurinkovoimalan enimmäisteho on noin 260 MWp. Näiden lisäksi hankealueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet ja maakaapelointi voimaloiden välille.

Hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi joko Suomen kantaverkkoa hallinnoivan Fingrid Oyj:n suunnitteilla olevalle Laurinnevan muuntoasemalle tai viereisen Ahvenlammen tuulivoimahankkeen kahdelle vaihtoehtoiselle sähköasemalle. Fingridin Laurinnevan muuntoasemalle sähkönsiirtoa tarkastellaan 110 kV tai 400 kV ilmajohtona ja Ahvenlammen sähköasemille 110 kV tai 400 kV ilmajohtona sekä 110 kV maakaapelina.

Tiedot Natura-alueista

Ruokkaanneva (FI0800041, SAC)

Ruokkaanneva kuuluu Etelä-Pohjanmaan kermikeitaisiin. Se on konsentrinen, hyvin kehittynyt, lähes pyöreä keidassuo, jossa on myös aapamaisia piirteitä. Kermeillä vallitsee rahkaräme. Suon keskiosissa on paljon kirkasvetisiä sadevesiallikoita. Monissa allikoissa on turvesaarekkeita, joista osa on lокkien lannoittamia. Keitaan reunalla on laajoja sammalkuljuja. Suon itäreuna on aapasuota, jolla suotyyppinä vallitsee kalvakkanneva. Patanan tekojärvi ulottuu suon koillisreunaan, muttei ole vaikuttanut alueen luonnontilaan. Suo on Etelä-Pohjanmaan tärkeimpiä lintujen pesimä- ja levähdysalueita.

Ruokkaanneva on arvokas linnustonsuojelualue. Lintutiheys on suurimpia, mitä Länsi-Suomen soilta on tavattu. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin. Suon sijainti aapasoiden ja keidassoiden vyöhykkeiden rajalla tekee siitä tutkimuksen kannalta poikkeuksellisen mielenkiintoisen. Tämän kaltaista säännöllistä, hyvin kehittyntä konsentristä, lähes pyöreää keidassuota ei ole muualla näin pohjoisessa. Alue kuuluu Helsingin yliopiston seurantatutkimusoihin.

Natura-alueen suojeluperusteena ovat luontotyytit:

- Keidassuot (7110, 136 ha)
- Aapasuot (7310, 156 ha)
- Puustoiset suot (91D0, 28 ha)

Ruokkaanneva kuuluu soidensuojeluohjelmaan ja on maakuntakaavassa osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltavaksi alueeksi. Ruokkaannevan Natura-alueen suojeluperustelajina on metsäpeura (*Rangifer tarandus fennicus*). 11 lintulajia ja yksi salassa pidettävä laji ovat lisäysehdotuksia suojeluperustelajiin.

Honkahuhdan hankealueen raja on lähimmillään noin 1,5 kilometrin etäisyydellä Ruokkaannevan Natura-alueen rajasta ja tarkasteltavina olevat sähkönsiirron vaihtoehdot ovat lähimmillään noin 3,5 kilometrin etäisyydellä. Lähimmät suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat vaihtoehdossa VE1 noin 3,7 km etäisyydelle Natura-alueen rajasta ja vaihtoehdossa VE2 noin 4,4 km etäisyydelle.

Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC)

Hangasneva-Säästöpiirinneva on erittäin monipuolinen ja laaja kokonaisuus, josta suurin osa on luonnontilaista aapa- ja keidassuota, mutta alueella on myös merkittäviä vanhojen metsien kohteita ja luonnontilaisia järviä sekä puroja. Natura-alue on sekä kasvistollisesti että linnustollisesti hyvin arvokas. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin. Natura-alueen soista pääosa on edustavia aapasointia. Iso osa Natura-alueesta on soidensuojelualue (Hangasnevan-Säästöpiirinnevan soidensuojelualue, SSA100051). Hangasneva-Säästöpiirinnevan suojeluperusteena on 11 Natura-luontotyyppiä ja kaksi luontodirektiivin liitteen II lajia, metsäpeura ja saukko. Alueen muina tärkeinä lajeina mainitaan viisi lintulajia ja 10 kasvilajia.

Honkahuhdan hankealueen raja on lähimmillään noin 5,5 kilometrin etäisyydellä Natura-alueen rajasta ja tarkasteltavina olevat sähkönsiirron vaihtoehdot ovat lähimmillään noin kolmen kilometrin etäisyydellä. Lähin suunniteltu tuulivoimala sijoittuu kummassakin toteutusvaihtoehdossa noin 7,3 km päähän Natura-alueen rajasta.

Patanajärvenkangas (FI1001003, SAC)

Patanajärvenkangas on vanhojen metsien suojelualueena rauhoitettu luonnontilaisten soiden ja metsien alue. Metsät ovat melko karuja mäntyvaltaisia, osin kallioisia. Pääosa soista ovat suojelualueen länsiosassa. Itäosassa on vanhaa metsää ja sen itäpuolella on luonnontilassa oleva Sahin Niittunevan avosualue. Alue on tärkeää metsäpeurojen talvialuetta. Se on myöskin linnustollisesti arvokas. Alueen suojeluperusteisiin kuuluu seitsemän Natura-luontotyyppiä, joista keskeisimpiä ovat aapasuot, boreaaliset luonnonmetsät ja puustoiset suot. Luontodirektiivin liitteen II lajeista suojeluperusteena

ovat metsäpeura ja saukko. Muuna tärkeänä lajina tietolomakkeella on mainittu ruskopiirtoheinä.

Honkahuhdan hankealueen raja on lähimmillään noin 4,1 kilometrin etäisyydellä Natura-alueen rajasta ja tarkasteltavina olevat sähkönsiirron vaihtoehdot ovat lähimmillään 4,5 kilometrin etäisyydellä. Lähimmät suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat sekä vaihtoehdossa VE1 että VE2 noin 5,2 km etäisyydelle Natura-alueen rajasta.

Vaikutusarvioinnin johtopäätökset

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin

Natura-arviointien mukaan Honkahuhdan hankkeesta ei aiheudu merkittäviä suoria tai epäsuoria vaikutuksia Ruokkaannevan, Hangasneva-Säästöpiirinnevan tai Patanajärvenkankaan Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille, koska hankealue on riittävän kaukana Natura-alueista. Arvioinneissa todetaan lisäksi, että hankealue tai sähkönsiirron alueet eivät ole Natura-alueiden pienvesien valuma-alueella, eivätkä alueella, jonka maanmuokkaus vaikuttaisi Natura-alueiden valaistus-, valunta- tai kosteusoloihin.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin

Ruokkaannevan Natura-arvioinnissa todetaan, että metsäpeuraa esiintyy sekä Natura-alueella että sen lähialueilla. Ruokkaannevan todetaan olevan metsäpeuran tärkeä vaellus- ja talvilaidunalue. Epäsuorat vaikutukset voivat arvioinnin mukaan vaikuttaa rakennettavan hankealueen läheisen Natura-alueen metsäpeurapopulaatioon vaellusaikana, jolloin laji ei ole yhtä herkkä häiriöille kuin esimerkiksi vasomisaikaan. Arvioinnin mukaan on tärkeää ottaa huomioon mahdollinen välttämisvaikutus, joka voi syntyä sekä rakentamisen aikaan lisääntyvän melun ja ihmistoiminnan myötä että toiminnan aikaan syntyvän melun ja muun häiriön kautta. Erityisesti voimaloiden läheisyydessä melutasot nousevat korkealle ja rakentaminen alueella lisää metsän pirstaloitumista laajojen aukkojen muodossa.

Arvioinnin mukaan tuulivoimapuiston toiminnasta aiheutuvista suorista vaikutuksista luonnonsuojelualueiden ohjearvot ylittävää melua ei ulotu Ruokkaannevan Natura-alueelle. Voimaloiden todetaan näkyvän Ruokkaannevan alueilla, joissa ei ole suoraa puustoa estämässä näkyvyyttä. Tuulivoimapuiston rakentamisen myötä ympäristön ja maiseman luonteen alueella arvioidaan muuttuvan. Tuulivoimaloiden toiminta, huoltoliikenne ja mahdollinen muu parantuneen tiestön mukanaan tuoma liikenne aiheuttavat nykytilaan verrattuna lisääntyvää häiriötä alueella. Aurinkovoima-alueiden arvioidaan aiheuttavan

metsäpeuroille paneelialueen ulkopuolelle ulottuvaa karttamisvaikutusta, mikä voi aiheuttaa paikallisesti vaellusreittien uudelleen ohjautumista. Hankkeen suunnitelluista sähkönsiirtovaihtoehdoista lähimpänä Ruokkaannevan Natura-aluetta on SVE1, jonka rakentamisen arvioidaan voivan vaikuttaa väliaikaisesti metsäpeuran vaellusreitteihin, erityisesti rakentamisen aikana. Arvioinnissa todetaan, että sähkönsiirtolinjojen valmistuttua on oletettavaa, että metsäpeurat lopulta tottuvat uusiin sähkölinjoihin. Sähkönsiirron vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena olevaan metsäpeuraan arvioidaan vähäisiksi ja olevan väliaikaisia.

Natura-arvioinneissa Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueiden todetaan olevan metsäpeuran kannalta tärkeitä alueita. Honkahuhdan hankkeen ei arvioida aiheuttavan suoria, merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueille riittävän etäisyyden vuoksi. Natura-arvioinneissa todetaan, että jos metsäpeurat siirtyvät kauemmaksi tuulivoima-alueesta vasomisen aikaan, eivätkä vasan kanssa liikkuvat emot kelpuuta aluetta kesälaitumeksi, tuulivoimapuiston vaikutus voi olla kohtalainen, eli vaikutus on merkittävydeltään vähäinen kielteinen. Hankkeen suunnitelluista sähkönsiirtovaihtoehdoista lähimpänä Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-aluetta on SVE2, joka on lähimmillään noin kolmen kilometrin päässä Natura-alueen rajalta. Sähkönsiirtovaihtoehdoista lähimpänä Patanajärvenkankaan Natura-aluetta on SVE3, joka on lähimmillään noin 4,5 kilometrin päässä Natura-alueen rajalta. Arvioinneissa todetaan, että voimajohdon rakentaminen voi vaikuttaa väliaikaisesti metsäpeuran vaellusreitteihin, erityisesti rakentamisen aikana. Arvointien mukaan metsäpeurat todennäköisesti välttelevät rakennusaluetta, joka voi ohjata niitä uusille vaellusreiteille. Sähkönsiirtolinjojen valmistuttua on oletettavaa, että metsäpeurat lopulta tottuvat uusiin sähkölinjoihin. Sähkönsiirron vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena olevaan metsäpeuraan arvioidaan arvioinneissa vähäisiksi ja olevan väliaikaisia.

Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-arvointien mukaan Honkahuhdan hankkeesta tai sen sähkönsiirrosta ei arvioida aiheutuvan Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle saukolle haitallisia vaikutuksia rakennus- tai toiminnan aikaisesta häiriöstä, koska lajin elinympäristöksi tai lisääntymis- ja levähdysalueeksi sopivat vesistöt sijaitsevat etäällä suunnitelluista tuulivoimaloista ja niille rakennettavista huoltoteistä. Vaikutukset eivät ulotu Natura-alueelle, joten hankkeesta ei arvioida aiheutuvan heikentäviä vaikutuksia.

Vaikutukset muihin arvokkaisiin lajeihin ja luontotyypeille ominaiseen lajistoon

Vaikutuksia Ruokkaannevan Natura-alueella pesiville, NATA-lomakkeella mainituille lintulajeille ei arvioida aiheutuvan riittävän etäisyyden vuoksi. Hankkeesta ei myöskään arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia salassa pidettävälle lajille.

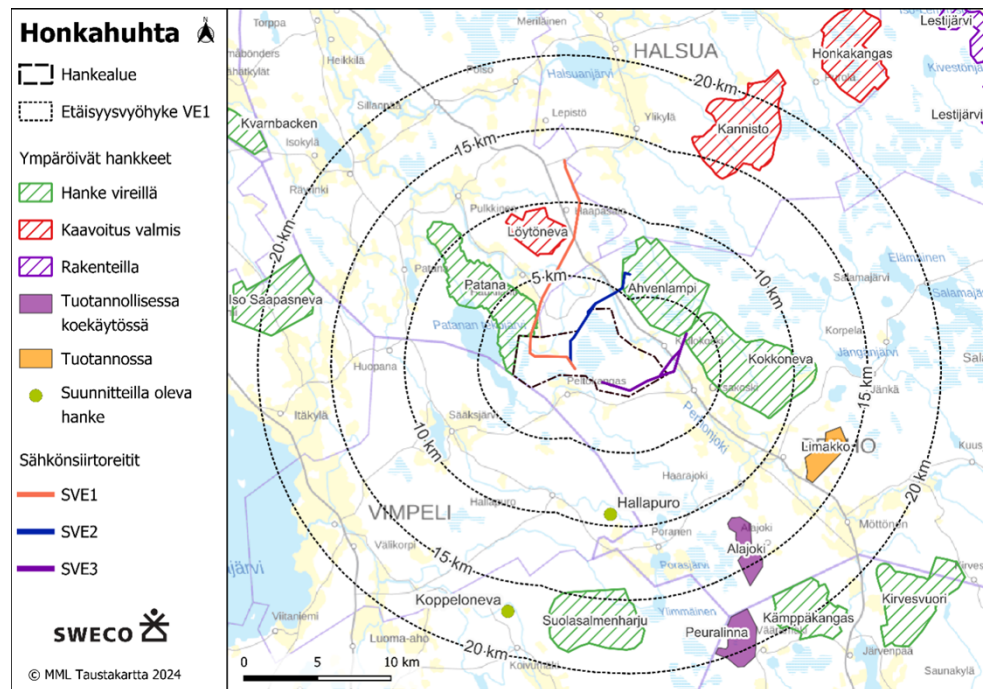
Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-arvioinnissa todetaan, että Natura-alueella pesiville, NATA-lomakkeella mainituille lintulajeille ei arvioida suoria tai välillisiä vaikutuksia, koska Natura-alue sijaitsee yli viiden kilometrin päässä hankealueen rajauksesta. Hangasneva-Säästöpiirinnevan NATA-lomakkeella on lueteltu tärkeinä lajeina myös kaikki Suomen suurpedot. Honkahuhdan alueella tehdyssä lumijälkilaskennassa tehtiin kaksi havaintoa ilveksestä. NATA-lomakkeella määritellään tarkemmin esiintymistä alueella vain suden osalta, jota arvioidaan pysyväksi lajiksi alueelle yhdellä parilla. Näiden tietojen pohjalta arvioinnissa todetaan, etteivät nämä lajit liiku pääasiassa Honkahuhdan hankealueella, eikä tuulivoimahankkeen näin ollen arvioida aiheuttavan näille lajeille merkittävää vaikutusta. Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueen suojeluperustelajien lisäysehdoiksiin kuuluu kaksi salassa pidettävää lajia. Arviointi raportin liitteenä olevassa salassa pidettävässä liitteessä todetaan, että Honkahuhdan hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia kummallekaan lajille.

Patanajärvenkankaan Natura-arvioinnissa todetaan, että Honkahuhdan hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia muille tärkeille lajeille, koska Natura-alue sijaitsee yli neljän kilometrin päässä hankealueen rajauksesta. Patanajärvenkankaan Natura-alueen suojeluperustelajien lisäysehdoiksiin kuuluu yksi salassa pidettävä laji. Arviointi raportin liitteenä olevassa salassa pidettävässä liitteessä todetaan, että Honkahuhdan hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä lajille.

Yhteisvaikutukset

Perhon ja naapurikuntien alueella on käynnissä tai suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita. Honkahuhdan hankealueen koillispuolella, lähimmillään noin 1,1 km etäisyydellä, sijaitsee vireillä oleva Ahvenlammen tuulivoimahanke ja itäpuolella sijaitsee Kokkonevan tuulivoimahanke. Hankealueen pohjoispuolella, 5–10 km etäisyydellä Vetelin kunnan alueella sijaitsee vireillä oleva Löytönevan tuulivoimahanke. Lisäksi 10–20 km etäisyydellä sijaitsee yhteensä viisi vireillä olevaa ja kolme tuotannossa oleva tuulivoimapuisto. Kuvassa 2. on esitetty Honkahuhdan hanketta ympäröivät tuulivoimahankkeet ja niiden suunnitteluvaihe. Hankealueen länsiosan läpäisee Fingridin Jylkkä (Kalajoki) - Alajärvi 2 × 400+110 kV voimajohtohanke. Hankealueen itäpuolella sijaitsee 400 kV voimajohto Lestijärvi-Alajärvi.

Natura-arvioinnin mukaan yhdessä jo kaavoitettujen hankkeiden sekä toiminnassa olevien hankkeiden kanssa Honkahuhdan hanke ei aiheuta merkittäviä yhteisvaikutuksia Ruokkaannevan Natura-alueelle. Arvioinnin mukaan hankkeet ovat riittävän kaukana toisistaan, ettei yhteisiä melu- ja näkyvyysvaikutuksia aiheudu. Hankkeiden väliin jää myös arvioinnin mukaan alueita, joita pitkin metsäpeurat voivat vaelttaa kesä- ja talvilaidunten välillä. Natura-arvioinneissa todetaan, että Honkahuhdan hankkeen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä yhteisvaikutuksia jo kaavoitettujen ja toiminnassa olevien hankkeiden kanssa myöskään Hangasneva-Säästöpiirinnevan tai Patanajärvenkankaan Natura-alueille riittävien etäisyyksien vuoksi.

Kuva 2. Honkahuhdan ympäristön tuulivoimahankkeet ja niiden suunnitteluvaiheet (Sweco 2025).

Arvioinneissa kuitenkin todetaan, että mikäli kaikki kaavoitettavana ja esisuunnittelussa olevat hankkeet toteutuvat, voi syntyvä yhtenäinen tuulivoimapuistojen alue vaikuttaa metsäpeuran laidun- ja vaellusreitteihin alueella. Ruokkaannevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueiden todetaan olevan erityisen merkittäviä alueita metsäpeuralle syys- ja kevätmuuttojen reittinä. Yhtenäinen tuulivoima-alue voi vaikuttaa metsäpeurojen vaellusreitteihin, ja näin ollen pakottaa metsäpeurat valitsemaan uusia vaellusreittejä, jotka eivät välttämättä ole yhtä suotuisia metsäpeuralle kuin olemassa oleva Ruokkaannevan tai Patanajärvenkankaan kautta kulkeva reitti. Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-arvioinnissa todetaan, että tarkasteltaessa kaikkia alueelle suunniteltuja hankkeita arvioidaan yhteisvaikutukset metsäpeuran vaellusreitteihin suuriksi negatiivisiksi. Yhteisvaikutukset kesä- ja talvilaidun- alueisiin arvioidaan olevan korkeintaan kohtalaisen

negatiivisia, sillä Honkahuhdan hanke sijaitsee huomattavasti kauempana merkittävistä kesä- ja talvilaidunalueista, kuin muut lähialueen suunnitteilla olevat hankkeet. Arvioinneissa myös todetaan, että yhteisvaikutuksien arviointiin ei ole tueksi tieteellisiä julkaisuja tai ennakkotapauksia, joten vaikutusten merkittävyys sisältyy kuitenkin jonkin verran epävarmuutta. Arviointien mukaan ei voida varmuudella sanoa, millaisia muutoksia tuuli- ja aurinkovoimarakentaminen aiheuttaa pitkällä aikavälillä ja laajalla maantieteellisellä alueella metsäpeurojen populaatioiden kehittymiseen ja vaellusreittien säilymiseen.

Natura-arviointien mukaan kaikkien lähialueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen yhteisvaikutukset arvioidaan Ruokkaannevan ja Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueiden suojeluperusteena olevan metsäpeuran osalta merkittäviksi.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Ruokkaannevan Natura-arvioinnissa todetaan, että suojelun perusteena olevista lajeista vaikutuksia voi aiheutua metsäpeuralle, jotka voivat alkaa vältellä tuulivoimapuiston aluetta. Vaikutus on merkittävin lisääntymiskaudella. Visuaalinen häiriövaikutus voi ulottua Natura-alueelle, jolloin vasovat metsäpeurat voivat alkaa välttää aluetta. Hangasnevan-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-arvioinneissa todetaan sama ja arvioidaan vaikutuksen voivan olla merkittävyydeltään vähäinen kielteinen.

Vaikutusten lieventäminen

Natura-arvioinneissa todetaan, että lieventäviä toimenpiteitä tuulivoimahankkeessa on käsitelty läheisen Kokkonevan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnissa (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022), missä lieventävinä toimenpiteinä esitetään rakentamistoimien ajoittaminen vasomiskauden ulkopuolelle ja vähintään 500 m suojaetäisyys lähimmän voimalan ja vasomis- ja/tai laidunalueen välillä. Metsäpeuran osalta Natura-arvioinnissa esitetään seurantaohjelmaa. Natura-arvioinnit yhtyvät tarpeeseen tuulivoiman seurantahankkeesta yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa. Tämän jälkeen arvioinnissa todetaan, että koska Ruokkaannevan Natura-alue ei ole metsäpeuran vasomis- ja kesälaidun aluetta, rakentamisen aikaisten toimenpiteiden ajoittamisella vasomiskauden ulkopuolelle ei luultavasti olisi vaikutusta metsäpeuraan, vaikka Natura-alue sijaitseekin alle 5 km etäisyydellä Honkahuhdan hankealueesta. Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-

alueisiin liittyen todetaan niiden olevan riittävän etäällä Honkahuhdan hankealueesta, joten rakentamistoimien ajoittamisella vasomiskauden ulkopuolelle ei luultavasti olisi vaikutusta metsäpeuraan.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Natura-arvioinnin kattavuus

Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet sekä niiden lähiympäristö on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit sekä luontotyypeille ominainen lajisto. Lisäksi arvioinnissa ansiokkaasti huomioidaan Natura-alueiden ulkopuolisten alueiden merkitys etenkin lajeilla, joiden elinpiirit ulottuvat Natura-alueiden hallinnollisten rajojen ulkopuolelle (esim. metsäpeura ja suurpedot). ELY-keskus huomauttaa, että hankkeen vaikutusalue voi olla arvioinnissa esitettyä laajempi etenkin metsäpeuran osalta. Lisäksi epävarmuutta vaikutusalueen tarkasteluun aiheutuu etenkin yhteisvaikutusten osalta.

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arviointien toteutus ja menetelmät vastaavat valtaosin Natura-arviointeihin sisällytettäviä laatuvaatimuksia eikä ELY-keskus näe puutteita suojeluperusteisten luontotyyppien, luontotyypeille ominaisen lajiston, tai saukon arviointien osalta.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinneissa käsitellään ansiokkaasti metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia noudattaen arvioinnin laatuun ja sisältöön kohdistuvia standardeja.

Vaikutusmekanismit hankkeen osalta on tunnistettu asianmukaisesti ja oikeasuuntaisesti. Yhteisvaikutuksia on tunnistettu ja tarkasteltu myös muilta alueilta, kuin vain Natura-alueilta, joissa laji esiintyy suojeluperusteena. Euroopan komission mukaan (2021) *"Natura-arvioinnin tulee olla riittävän yksityiskohtainen ja asianmukainen, jotta voidaan tieteelliseen tietoon perustuen esittää, että haitallisia vaikutuksia ei muodostu"*. Nyt tähän laatuvaatimukseen päästään yksittäistä hanketta koskevista vaikutusarvioinneista, mutta yhteisvaikutusten sisältämän epävarmuuden vuoksi on saavutettua tarkastelutasoa arvioitava kriittisemmin. ELY-keskus kuitenkin haluaa todeta, että tällä hetkellä yhteisvaikutusten arviointi sisältää epävarmuutta, jonka poistaminen vaatii tutkimustietoa tutkimusorganisaatioiden ja hanketoimijoiden yhteistyössä, eikä tätä voida täysin säilyttää yksittäisen hankkeen ja toimijan harteille. Tulevaisuudessa valmistuvien yhteistyöprojektien (mm. Metsäpeura LIFE-hanke) myötä, toivotaan saavutettavan lisää tutkittua tietoa tuulivoiman aiheuttamista vaikutuksista metsäpeuraan.

ELY-keskus huomauttaa, että Natura-arvioinnissa vaikutusten merkittävyys tulisi arvioida kaksipuolaisella asteikolla ei merkittävä heikennys – merkittävä heikennys (Mäkelä & Salo, 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle). Käsiteltävissä Natura-arvioinneissa käytetty merkittävyyden arviointitapa ei ole päivitetyn luontoselvitysoppaan mukainen, eikä lajikohtaisista arvioinneista pysty kaikkien lajien kohdalla päättämään, onko heikennys arvioitu merkittäväksi kyseisen suojeluperustelajin kohdalla.

Johtopäätökset

Suojeluperusteena esiintyvät luontotyytit

Natura-arvioinneissa esitettyjen tietojen ja vaikutusmekanismien perusteella ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen siitä, että hankkeella ei ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta Ruokkaannevan, Hangasneva-Säästöpiirinnevan tai Patanajärvenkankaan Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luontotyyppisiin. Tärkeänä perusteena vähäisille vaikutuksille on etäisyys hankealueen sekä sähkönsiirtoreittien ja Natura-alueiden välillä. Natura-arvioinneissa on esitetty yksityiskohtaiset ja asianmukaiset perusteet hankkeen merkittävien vaikutusten poissulkemiselle.

Saukko

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, jonka mukaan Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueiden suojeluperusteena olevaan saukkoon ei arvioida kohdistuvan suoria eikä välillisiä merkittäviä vaikutuksia.

Metsäpeura

Metsäpeuraa esiintyy ainoastaan Suomessa sekä Venäjän Karjalassa. Ainoa metsäpeuran tällä hetkellä elinvoimainen populaatio maailmassa sijaitsee Suomenselällä, jonne myös Honkahuhdan hanke sijoittuu. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriö 2023) todetaan voimakkaan tuulivoimarakentamisen olevan isona riskinä metsäpeuran elinympäristöjen säilymiselle. Kannanhoitosuunnitelmassa todetaan tuulivoimarakentamisen kaavoitukseen ja suunnitteluun liittyen olevan tärkeintä varmistaa, että elinympäristöä on tarjolla ja käytettävissä jatkossakin vähintään saman verran kuin nyt, ja että se muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa linjataan edelleen, että Luonnonvarakeskuksessa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuralle tekeillä olevan tutkimuksen tuloksia on syytä odottaa ja huomioida

ennen kuin laajempia alueita metsäpeuran keskeisillä elinalueilla kaavoitetaan tuulivoimalle.

Metsäpeuran kannalta Natura-alueet ja niitä ympäröivät alueet ovat tiiviissä ekologisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Muutokset Natura-alueen ulkopuolella saattavat johtaa merkittäviin välillisiin vaikutuksiin myös varsinaisella Natura-alueella, erityisesti jos metsäpeura käyttää elinympäristönään Natura-alueen ja hankealueen välisiä alueita tai varsinaista hankealuetta. Vasanhoitoaikaiset metsäpeuravaadinten elinpiirit ovat olleet keskimäärin noin 8 km² kokoisia, joten ne voivat kesän mittaan liikkua paljonkin ja vaihtaa suota esim. ravinnon ehtyessä tai vaihtuessa, häirinnän tai petokontaktin takia. Vasovat vaatimet levittäytyvät laajalle alueelle, jolloin yksilötiheys on suhteellisen matala, mutta Natura 2000 -alueet ovat vasomisen ja vasanhoidon aikaisen esiintymisen tiivistymiä ja ydinalueita. Tuulivoima-alueet rajoittavat vasomiseen soveltuvaa elinympäristöä ja luovat yhä enemmän painetta Natura-alueille. Yksilöt eivät kuitenkaan mahdu pelkästään suojelualueille, joka tulee aiheuttamaan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia koko populaatiolle.

Tuulivoiman tai muun ihmistoiminnan aiheuttamista vaikutuksista metsäpeuraan ei ole saatavilla julkaistua tutkimustietoa, mutta asiantuntijankemeyksen mukaan sellaiset peuran (*tarandus*) alalajeihin, kuten poroon ja karibuihin liittyvät tutkimukset, jotka vastaavat tai muistuttavat maiseman rakenteeltaan ja muilta olosuhteiltaan metsäpeuran elinolosuhteita Suomessa, ovat kuitenkin käyttökelpoisia myös metsäpeuravaikutuksia arvioitaessa (Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*), Paasivaara, A. 2022).

Luonnonvarakeskuksen laatiman tuulivoimaa koskevan koontitutkimuksen mukaan (How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. Tolvanen, A. ym. 2023) yhdeksästä hirvieläimiä käsittelevästä tutkimuksesta kuusi käsitteli poroa, ja kaikissa tutkimuksissa havaittiin eläinten siirtymistä (displacement). Puolikesyn poron kohdalla kaikissa kuudessa tutkimuksessa havaittiin yhdenmukaisia ja pisimpiä siirtymiä, jotka olivat keskimäärin yli viisi kilometriä. Myös Luonnonvarakeskus on useissa lausunnoissaan tuonut esille, että nykytietämyksen perusteella metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura 2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää vähintään noin viiden kilometrin suojavyöhyke.

Yllä mainitussa asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että myös metsäpeuralalla on todettu alustavissa tutkimuksissa vastaavia ihmistoimintaan ja rakenteisiin liittyvää välttelykäyttäytymistä (Paasivaara 2022). Erityisesti vasovat ja vasojaan hoitavat vaatimet välttelevät teitä ja muita ihmisrakenteita (Puoskari 2017, Tuohimaa ym.

2020 ja 2022, julkaisemattomia käsikirjoituksia). On huomioitavaa, että metsäpeura villinä alalajina saattaa olla herkempi tuulivoiman aiheuttamalle häiriölle ja välttelyvaikutus voi ulottua paljon laajemmalle kuin porolla. Tutkimuksissa peuran alalajeilla on havaittu myös voimalinjojen välttelykäyttäytymistä, jonka yhtenä selittävänä tekijänä voivat olla johtimissa havaittavat koronapurkaukset. Koska peurojen on havaittu aistivan valoa ultravioletin spektrin alueella, näyttäytyvät suurjännitevoimajohdot niille välkehtivinä ketjuina. (Vistnesin & Nallemanin 2007, Lundqvist 2007, Anttonen ym. 2011, Panzacchi ym. 2012, Hogg ym. 2011, Tyler ym. 2014) Välttämisreaktion lisäksi muita välillisiä vaikutuksia arvioidaan olevan mm. lineaarirakenteiden kuten teiden ja sähkölinjojen läheisyys, joka voi mm. tehostaa suden tilankäyttöä ja saalistusta (McKay ym. 2021).

Ruokkaannevan Natura-arvioinnissa esitetään, että Ruokkaanneva on metsäpeuran kannalta tärkeä vaellus- ja talvilaidunalue, mutta ei kesäelinympäristö. Arvioinnissa kuitenkin esitetään Luonnonvarakeskuksen osana MetsäpeuraLIFE-hanketta toteuttama ennustekartta metsäpeuralle tärkeistä vasanhoitoympäristöistä ja todetaan, että Ruokkaanneva ja Honkahuhdan hankealueella, etenkin Loukkusaarenneva-Iso-Rahkanneva-Ketunnevan alueella, on erittäin hyvin metsäpeuran vasanhoitoon sopivia elinympäristöjä. ELY-keskus huomauttaa, että Ruokkaannevan alueella ei ole tehty metsäpeuraselvityksiä, joiden perusteella voitaisiin todeta, ettei alue kuulu metsäpeuran kesäelinympäristöihin. Honkahuhdan hankealueella on metsäpeuran esiintymistä selvitetty ensisijaisesti lumijäkälaskennoilla, jotka eivät kuvaa metsäpeuran esiintymistä alueella kesäaikaan. Myös Luonnonvarakeskus on lausunnossaan Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksesta huomauttanut, että hankealueelle ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuu vasallisten vaadinten elinympäristömallin mukaan metsäpeuralle erinomaisesti soveltuvia lisääntymiselinympäristöjä melko laajastikin (mm. Loukkusaarenneva, Ketunneva, Iso-rahkanneva, Ruokkaanneva).

ELY-keskus ei yhdy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen siitä, että metsäpeuran elinympäristöihin Ruokkaannevan Natura-alueelle ei kohdistu Honkahuhdan hankkeesta vaikutuksia. ELY-keskus huomauttaa, että lähimmät suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat vaihtoehdossa VE1 noin 3,7 km etäisyydelle Ruokkaannevan Natura-alueesta ja vaihtoehdossa VE2 noin 4,4 km etäisyydelle. Nämä ovat lähempänä Natura-aluetta kuin Tolvasen ja muiden (2023) koontitutkimuksen häiriövyöhykkeet ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijaorganisaationa suosittelemat suojavyöhykkeet. Arvioinnissa todetaan, että kaikki suunnitellut kymmenen tai kahdeksan tuulivoimalaa näkyvät Ruokkaannevan Natura-alueelle ja näin ollen on todennäköistä, että hankkeen myötä metsäpeurat eivät viihtyisi Ruokkaannevaalla yhtä hyvin kuin nykytilanteessa. Arvioinnissa todetaan myös, että koska Ruokkaanneva on pääasiassa

metsäpeurojen vaellus- ja talvilaidunalueita, ei Honkahuhdan hankkeen arvioida aiheuttavan merkittävää meluun perustuvaa vaikutusta metsäpeuralle. Arvioinnin mukaan meluvaikutuksien on arvioitu ulottuvan peuraeläimillä noin 1–2 kilometrin päähän tuulivoimaloista, ja vasomisaikaan jopa 9 kilometrin päähän (Skarin ja Åman 2014, Skarin ym. 2018), vaikuttaen metsäpeuran vasomispaikanvalintaan (Skarin ym. 2018). ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Honkahuhdan tuulivoimaloiden aiheuttama melu voi aiheuttaa metsäpeuralle häiriövaikutuksia vasomis- ja vasanhoitoaikaan Ruokkaanevalla. ELY-keskus myös huomauttaa, että arvioinnissa on todettu metsäpeurojen kuuloaistin olevan herkempi kuin ihmisen, mutta tästä huolimatta arvioinnissa on tarkasteltu meluvaikutusta kaavoituksessa käytetyn, ihmisen kuulokynnykseen perustuvan 35 dB:n melurajan kautta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan melumallinnukset tulisi tehdä metsäpeuralle soveltuvan melurajan mukaisesti, mikäli tällä on tarkoitus perustella lajin elinympäristöihin kohdistuvan häiriön voimakkuutta. ELY-keskus toteaaakin, että Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Ruokkaannevan Natura-alueen suojeluperusteena olevan metsäpeuran kesäelinympäristöihin ja vaellusreitteihin ei voida Natura-arvioinnin perusteella sulkea pois.

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinneissa esitettyihin johtopäätöksiin siltä osin, ettei Honkahuhdan hankkeella yksinään ole todennäköisesti merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteena olevaan metsäpeuraan Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueilla riittävän etäisyyden vuoksi.

ELY-keskus huomauttaa, että sähkönsiirtoreittien vaikutuksia metsäpeuroihin ei ole tarkasteltu riittävästi minkään Natura-alueen osalta. ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinneissa esitettyyn johtopäätökseen siitä, että metsäpeurat todennäköisesti välttelevät sähkönsiirron rakennusaluetta, joka voi ohjata niitä uusille vaellusreiteille. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että väitteelle metsäpeurojen tottumisesta uusiin sähkölinjoihin ei esitetä arvioinneissa perusteita.

Natura-arvioinneissa Honkahuhdan hankkeen yhteisvaikutuksia tarkastellaan erikseen jo kaavoitettujen ja toiminnassa olevien hankkeiden kanssa (erityisesti Peuralinna, Alajoki, Limakko, Löytöneva ja Kannisto) sekä erikseen vireillä olevien hankkeiden kanssa, joiden kaavoitus on kesken (erityisesti Ahvenlampi, Kokkoneva, Patana). ELY-keskus huomauttaa, että luonnonsuojelulain mukaisessa Natura-arvioinnissa yhteisvaikutusten arvioimiseksi tulee huomioida kaikentyyppiset suunnitelmat tai hankkeet sekä jo olemassa oleva että vielä toteuttamaton ja vasta suunnitteilla oleva toiminta. ELY-keskus yhtyy arvioinneissa esitettyyn johtopäätökseen siitä, että mikäli kaikki kaavoitettavana ja esisuunnittelussa olevat hankkeet toteutuvat, voi syntyvä yhtenäinen tuulivoimapuistojen alue vaikuttaa metsäpeuran

laidun- ja vaellusreitteihin alueella. Arviointien mukaan useiden tuulivoimahankkeiden toteutuminen Honkahuhdan hankealueen välittömään läheisyyteen tulee todennäköisesti merkittävästi vaikuttamaan metsäpeuran esiintymiseen ja useiden hankkeiden aiheuttama este- ja häiriövaikutus on mahdollisesti huomattava. ELY-keskus yhtyy tähän johtopäätökseen.

ELY-keskus toteaa että, Honkahuhdan tuuli- ja aurinkovoimahanke sijoittuu metsäpeuran merkittävimmälle vaellustenaikaiselle levähdys- ja kerääntymisalueelle Halsuan ja Perhon Porasen välisellä alueella. Tälle alueelle kerääntyä metsäpeuroja myös Keski-Suomesta ja pohjoisesta molemmiin puolin Lestijärveä. Toteutuessaan Honkahuhdan hanke saattaa muodostaa yhdessä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa merkittävän estevaikutuksen tärkeiden lisääntymisalueiden sekä Natura-alueiden välillä, sekä muuttaa radikaalisti nykyisiä kerääntymisalueita ja vaellusreittejä. Erityisesti yhteisvaikutukset Ahvenlammin ja Kokkonevan tuulivoimapuistojen kanssa saattavat tulevaisuudessa estää metsäpeuran syys- ja kevätvaellusta perinteisiä vaellusreittejä myöten sekä samalla muodostaa esteen metsäpeuran kululle ympäröiville Natura-alueille. ELY-keskus huomauttaa, että yhteisvaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu Jylkkä-Alajärvi voimajohtohanketta, eikä hankealueen itäpuolelle sijoittuvaa Lestijärvi-Alajärvi voimajohtoa.

Ottaen huomioon, että metsäpeuran kesäiseen vasanhoitojaksoon ja vaellusreitteihin kohdistuvat vaikutukset Ruokkaannevan Natura-alueen osalta sekä yhteisvaikutukset ja vaikutusten laajuus kaikkien Natura-alueiden osalta sisältävät huomioitavan määrän epävarmuutta, **arvioi ELY-keskus Honkahuhdan hankkeella olevan varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävä heikentävä vaikutus metsäpeuraan.**

Vaikutukset SAC-alueilla esiintyvään ominaiseen lajistoon

Kun huomioidaan, ettei laillista velvoitetta muiden kuin suojeluperusteisten arvojen käsittelyn osalta ole Natura-arvioinnin laillisiin perusteisiin sisällytetty, on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutukset muihin kuin suojeluperusteiseen lajistoon tunnistettu asianmukaisesti ja tarkasteltu riittävällä tasolla.

Vaikutusten lieventämistoimenpiteet

ELY-keskus huomauttaa, että Natura-arvioinneissa esitetty vähintään 500 metrin suojaetäisyys tuulivoimaloiden ja metsäpeuran vasomis- ja/tai laidunalueen välillä ei ole nykyisen tutkimustiedon perusteella riittävä. Tuulivoiman seurantaohjelma ei myöskään ole lievennyskeino, vaikka seurantahankkeiden tuottamaa tietoa tuulivoimanvaikutuksista tarvitaankin.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Komission ohjeiden mukaan negatiivinen vaikutus alueen eheyteen on lopullinen kriteeri, jonka perusteella todetaan, ovatko vaikutukset merkittäviä. Eheyden tarkastelussa on kyse siitä, voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäyksellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät ”mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan”. Koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy siis säilyä elinkelpoisena, kuten myös niiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena. Eheyteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. elinpiirit, ruokailu- ja pesimäalueet, ravinne- ja hydrologiset suhteet, ekologiset prosessit sekä lajien populaatiot.

Koska Honkahuhdan hankkeen vaikutukset yhdessä muiden alueen tuulivoimahankkeiden sekä voimajohtojen kanssa erityisesti metsäpeuraan jäävät epävarmoiksi, ei vaikutuksia Ruokkaannevan, Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueiden eheyteen voida tarkasti arvioida. Mikäli osa Natura-alueella esiintyvistä lajille sopivasta elinympäristöstä muuttuu välttelykäyttäytymisen takia lajille sopimattomaksi tai laji ei estevaikutuksen vuoksi enää saavuta elinympäristöä, vaikuttaa tämä kielteisesti Natura-alueen eheyteen. Suojeluperusteena mainitun lajin populaatiokoon pieneminen esimerkiksi em. vaikutuksien myötä vaikuttaa näin ollen Natura-alueen eheyteen.

Yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että Honkahuhdan hankkeen vaikutuksien merkittävyys Ruokkaannevan, Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Patanajärvenkankaan Natura-alueiden suojeluperusteena olevaan metsäpeuraan jäävät epävarmoiksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). ELY-keskus toteaa, että nykytiedon valossa ei voida poissulkea merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Honkahuhdan hankealueen läheisyydessä sijaitsevien Natura-alueiden metsäpeurapopulaatioille ja niiden vaellusreiteille. Täten jää tieteellinen epävarmuus hankkeen vaikutuksista Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin. Euroopan komission julkaisemaan ohjeeseen (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) viitaten, mikäli vaikutus on epävarma, suunnitelma myös heikentää merkittävästi Natura-arvoja. Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset metsäpeuraan tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi.

ELY-keskus muistuttaa, että luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos Natura-arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän Natura 2000 -alueen luonnonarvoja.

Natura-arvioinnin täydentäminen

Vaikka tutkitun tiedon puutteen vuoksi metsäpeuraan kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia ei voida arviointia täydentämällä sulkea pois, on arviointia epävarmuuksien vähentämiseksi ja arvioinnin tarkentamiseksi syytä täydentää. Natura-arviointia tulee täydentää välttelykäyttäytymiseen ja vasanhoitojakson kannalta oleellisten alueiden esiintymiseen liittyvällä tarkastelulla Ruokkaannevan Natura-alueen osalta. Sähkönsiirtoreittien vaikutuksia metsäpeuroihin tulee täydentää kaikkien tarkasteltujen Natura-alueiden osalta. Honkahuhdan hankkeen ja ympäröivien hankkeiden yhteisvaikutuksia metsäpeuran vaellusreitteihin ja sitä kautta lisääntymisalueisiin tulee tarkentaa. Yhteisvaikutusten arvioimisessa tulee huomioida myös Jylkkä-Alajärvi voimajohtohanke ja Lestijärvi-Alajärvi voimajohto.

Asiakirjan hyväksyminen

Asiakirja on valmisteltu luonnonsuojelun valvontaryhmässä ja hyväksytty sähköisesti viranomaisen järjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Aira Muhiya ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas. Tieto hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja EPOELY/1399/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/1399/2025 har godkänts elektroniskt

Kullas Johanna 23.05.2025 12:07

Esittelijä Muhiya Aira 23.05.2025 11:51